

ШЛЯХИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СХОДОЗНАВЧИХ СТУДІЙ У МОГИЛЯНЦІ

Забезпечення подальшого розвитку українського сходознавства було і залишається одним з найважливіших завдань вітчизняної науки. Це зокрема потребує підготовки фахівців із знанням східних мов, а також історії та культури різних країн Сходу. Два авторитетні столичні університети – Київський національний університет імені Тараса Шевченка й Київський національний лінгвістичний університет, які мають у своїй структурі відповідні навчальні підрозділи філологічного профілю (відповідно – Інститут філології з відділенням сходознавства та Інститут східних мов), очевидно не можуть задовольнити всіх потреб держави у спеціалістах сходознавчого профілю. Згадувані інститути забезпечують якісну підготовку лінгвістів (перекладачів та викладачів) східних мов, проте цього не достатньо для сучасного спеціаліста-сходознавця, який має поєднувати досконалу філологічну освіту з ґрунтовними знаннями історії, культури, філософії, політики та міжнародних відносин країни (країн), мову (мови) якої він вивчає.

У цій ситуації до розбудови сходознавчого напрямку в Україні має долучитися також Національний університет «Києво-Могилянська академія». Могилянська віднедавна володіє величезною за своїм науковим потенціалом архівною колекцією академіка Омеляна Пріцака, основу якої становлять матеріали з тюркології та алтаїстики, багата книжкова збірка (понад 20 тис. томів), колекція наукової періодики. Зрозуміло, що матеріали цієї колекції мають бути введені до наукового обігу, що збагатить сходознавчу науку, дозволить реконструювати інтелектуальну біографію вченого та його творчу майстерню.

Перший крок у цьому напрямку було зроблено ще в листопаді 2007 р., коли в структурі Наукової бібліотеки НаУКМА було створено окремий підрозділ – Меморіальний кабінет-бібліотека Омеляна Пріцака. Уже наступного, 2008 р., в Академії було проведено I Міжнародну наукову конференцію «Спадщина Омеляна Пріцака і сучасні гуманітарні науки», в якій взяли участь понад 90 науковців. У травні 2009 р. відбулася ще одна представницька наукова імпреза – «Пам'яті Омеляна Пріцака: II міжнародна наукова конференція». Склад її учасників складав близько 100 осіб з 10 країн світу.

У листопаді того ж року з метою активізації процесу опрацювання документальної спадщини цього знаного науковця у структурі нашого Університету було створено Науково-дослідний центр орієнталістики імені Омеляна Пріцака. Центр також займатиметься організацією науково-пошукової та організаційно-видавничої роботи з царини тюркології, арабістики та китаїстики, а також залученням до неї студентів Академії з метою підготовки ними магістерських і дисертаційних праць, що в перспективі сприяло б, зокрема, збільшенню кількості зацікавлених у вивченні культурно-цивілізаційних надбань народів Сходу.

Неодмінною умовою є те, щоб до цього долучилися викладачі, співробітники та студенти Могилянки, які у перспективі – після захисту власних науково-кваліфікаційних робіт із сходознавчої проблематики – могли би взяти участь у розбудові орієнтального напрямку в НаУКМА (добрим початком до цього мала би стати сертифікатна програма з тюркології, далі – з арабістики і китаїстики, що створило б сприятливі умови до відкриття «східних» магістерських програм). Дуже перспективним є також участь сходознавців Академії у змістовному наповненні нашого політологічного «магістеріуму». Важливою й актуальною є ще одна ділянка, а саме розробка сертифікатної програми «Кримськотатарські студії», започаткування якої сприятиме збереженню самобутньої культури кримських татар та дозволить інтенсифікувати наукові та культурні контакти України з країнами тюркомовного цивілізаційного простору.

Але розпочати варто зі створення магістерської програми з юдаїки, і це вже тому, що від 2003 р. на бакалаврському рівні у нас успішно діє міждисциплінарна сертифікатна програма з юдаїки. Студенти самостійно обирають собі формат її вивчення (впродовж двох або трьох років). Її було започатковано спільними зусиллями викладачів НаУКМА та співробітників Асоціації єврейських організацій та громад України (Ваад України, го-

лова – Й. Зісельс). Слід також додати, що Ваад України власним коштом здійснив реконструкцію частини приміщень 5-го корпусу НаУКМА, в яких було облаштовано кілька навчальних аудиторій та кабінетів для викладачів, обладнаних усією необхідною технікою для проведення занять з майбутніми магістрантами юдаїки. Враховуючи ту обставину, що в стінах також Могілянки вже довгий час працює Центр досліджень історії та культури східноєвропейського єврейства (керівник – Л.Фінберг), який проводить інтенсивну науково-видавничу діяльність (згадаємо хоча б 19 випусків журналу «Єгупець» та ще цілу низку видавничих проектів Центру), є всі підстави сподіватися на успішний старт магістерської програми з юдаїки вже з вересня 2011 р.

Іншими словами, головним результатом наукової розробки колекції О.Пріцака має стати підготовка спеціалістів найвищої кваліфікації, здатних забезпечити викладання східних мов і взагалі – сходознавчого комплексу дисциплін в Академії. Зрозуміло, що реалізація цих завдань передбачає співпрацю українських та зарубіжних вчених, наукові зацікавлення яких зосереджені в галузі досліджень політичної, соціальної та етнічної історії наших країн та народів. Відтак доцільним є організація обмінів викладачами і студентами з провідними університетами східних країн, проведення спільних семінарів та конференцій, публікація статей зарубіжних вчених-сходознавців.

Ще позаминулого року Могілянка долучилася до видання міждисциплінарного наукового журналу «Українська орієнталістика», на шпальтах перших трьох номерів якого було опубліковано значну кількість статей з актуальних проблем східної філології, перекладознавства та літературознавства, історії міжнародних і міждержавних відносин східних країн, деяких аспектів функціонування національних медійних систем, а також широкого кола соціокультурних та світоглядних питань у галузі сходознавства.

Чергове (4-5) число зазначеного журналу, яке зараз тримає у своїх руках читач, стало підсумком спільних зусиль сходознавців Національного університету «Києво-Могілянська академія» і Київського національного лінгвістичного університету. Цей номер журналу присвячено 90-літтю з дня народження Омеляна Пріцака, у ньому вміщена ціла низка матеріалів біографічного характеру, в яких розкривається багатогранна натура видатного українського науковця-орієнталіста, що залишив по собі вдячну пам'ять в Україні та далеко поза її межами.